

BLIV BEDRE TIL AT SKRIVE – ÉT AFSNIT AD GANGEN

Thomas Basbøll

Skrivekonsulent, CBS Bibliotek

At skrive akademisk er kunsten at skrive om det, man ved, så man kan diskutere det med andre vidende mennesker. Som akademikere skriver vi for at udsætte vores tanker for kritik fra vores fagfæller, ikke for at underholde. Faktisk skriver vi heller ikke for at informere; det er klart, at vores læsere af og til også lærer noget af os, men det er ikke vores primære formål med at skrive. Målet er at gøre vores tænkning tilgængelig for andre, så den kan korrigeres, altså at formulere vores tanker på en måde, der sætter andre i stand til at se, hvor vi er gået galt i byen. Værdien af at kunne nedfælde vores tanker så de ligger stille og kan granskes har man kendt i århundreder, men vi glemmer af og til, hvorfor det er vigtigt for vores samfund. Når vi skriver, vedligeholder vi en form for kommunikation, som mere end nogen anden ansporer til systematisk kritik. Vores intellektuelle kultur er afhængig af, at vi deltager i en samtale med mennesker, som er kvalificerede til at vise os, hvor vi tager fejl.

Det enkelte prosaafsnit spiller her en central rolle. Forskere præsenterer deres tænkning ét afsnit ad gangen, og hvert afsnit giver læseren lejlighed til at granske en påstand sammen med de belæg, der ligger til grund for den. I deres afsnit fortæller forskere, hvilke standpunkter de indtager, og hvorfor. Afsnit er endvidere skrevet i serier, der tilsammen begrundet en større tese. Det betyder, at påstandene i vores afsnit står og falder med hinanden; hvis én påstand skal korrigeres, skal en anden nok også. Disse justeringer virker så tilbage på vores tænkning og afføder ændringer i vores tænkning på en forudsigelig måde. Man kan sige, at videnskabelighed ikke så meget er et spørgsmål om at have ret, men om at tage fejl på en ordentlig, struktureret måde. Én ting er i hvert fald sikkert: For at "vide noget" i en akademisk sammenhæng, må man være i stand til at skrive et eller flere sammenhængende prosaafsnit om det.

Hvordan udvikler vi den evne? Det korte svar er, at vi øver os. Fra vores allerførste skoletid lærer vi at skrive afsnit, og når vi når til universitetet, har vi en rimelig fornemmelse af, hvad det vil sige at skrive "en stil", "en aflevering" eller "en opgave". Før vi er færdige med vores grunduddannelse, har vi (forhåbentlig) skrevet hundredevis af afsnit, og når vi når til vores kandidatgrad, er det formentlig tusindvis. Mange af de afsnit er der selvfølgelig ingen, der når at læse, før vi har slettet dem igen, enten fordi de slår os som utilstrækkelige gengivelser af vores tænkning, eller

fordi de ret præcist gengiver vores utilstrækkelige tænkning. Men hver gang vi sætter os til at skrive et afsnit, arbejder vi med kernehåndværket i den akademisk diskurs: at formulere, hvad vi ved, på en måde, som et andet vidende menneske vil forstå. Jo mere overlagt vi gør det, jo mere eksplicit vi formulerer, hvad vi vil sige, og hvordan vi vil sige det, jo mere får vi ud af træningen. Det er derfor, jeg altid foreslår en meget overlagt måde at skrive og strukturere afsnit på.

Den er enkel, og den kræver lidt disciplin.

Når det gælder akademisk arbejde, har disciplin en væsentlig dobbeltbetydning. På den ene side har man disciplin, når man passer sit arbejde på en samvittighedsfuld og regelmæssig måde: Man møder op, går i gang og holder ved. På den anden side er 'en disciplin' et intellektuelt fællesskab; forskere arbejder inden for bestemte discipliner, som former deres tænkning og holder dem fagligt til ansvar. Vi skriver altid til et fællesskab af fagfæller – nemlig de "andre vidende mennesker", jeg nævnte ovenfor. Ingen af de to betydninger af disciplin refererer til noget særlig dybtliggende eller vanskeligt. Hvad angår disciplin som arbejdsrutine, vil det ofte være tilstrækkeligt at reservere bare 20 skrive timer i en periode på 8 uger, hvis man vil holde sin prosa i form. Og hvad angår disciplinen som et forpligtende fællesskab, er det samtidig tilstrækkeligt at have bare 25 fagfæller i tankerne, når man forestiller dig, hvem man skriver til. Det er derfor, et undervisningslokale er en så ikonisk "akademisk" situation. Det er i undervisningslokalet, at disciplin i de to betydninger mødes, når regelmæssigt fremmøde og pensumlæsning danner ramme om et intellektuelt fællesskab. Det er præcis, hvad universitetet handler om.

Vi kommer på universitetet for at erhverve viden eller måske snarere for at blive vidende mennesker; vi vil ikke bare have al mulig viden med os, når vi er færdige med vores studier, vi vil gerne udvikle evnen til at vide noget som sådan. Så hvad er det for en evne? Hvordan fungerer den? Hvordan ved jeg, at jeg ved noget? Jeg ved af personlig erfaring, at man som ny filosofistuderende hurtigt bliver klar over, hvor indviklet svaret på de spørgsmål kan være, men her vil jeg bruge en enkel definition af viden, som det måske vil være nyttigt at holde dig for øje som skrivende akademiker. Jeg har udviklet den lige præcis for at beskrive forholdet mellem viden og skrivning, og den består af tre led: At vide noget i akademiske henseende gælder ens evne til at *danne sig en mening* om noget, at *samtale med andre om den* og at *skrive den ned*. Akademisk viden har i den forstand en filosofisk, en retorisk og en litterær dimension, og man bør som akademiker spørge sig selv, hvor godt man fungerer på hvert af de tre niveauer. "Det sande er det, der stiller sjælen tilfreds," sagde Walt Whitman. Jeg vil hævde, at først når du har stillet dig tilfreds i både tanke,

tale og skrift, kan du hævde at vide noget på universitetet. Værdien af *den* kompetence er forhåbentlig indlysende, men lad os se på dens tre komponenter én ad gangen.

For det første består viden altså i evnen til at tage stilling til noget. Hvad du nærmere bestemt er i stand til at overveje og afgøre, afhænger selvfølgelig af dit fag. Måske er du i stand til at bedømme kvaliteten af et digt eller effektiviteten af et samfundsmæssigt tiltag; måske kan du afgøre, hvorfor en bestemt historisk begivenhed fandt sted eller fastlægge den bane, en komet følger. Men din vigtigste opgave er at danne dig en mening om det, altså en mening om, hvad der foregår i verden. Du behøver ikke at vide alt, ikke engang om de emner, der ligger inden for dit særlige fagområde (eller inden for det kursus, du følger). Men du er nødt til at have en fornemmelse af fakta; du er nødt til at anse visse påstande for at være sande; du er nødt til at tro på noget frem for noget andet. At vide noget er – som minimum – en sindstilstand, der orienterer sig efter fakta; man kan sige, at du som fagperson repræsenterer fakta på et bestemt område. Når andre mennesker vil vide noget om det område, er det dig, de spørger til råds. Og først og fremmest fortæller du dem, hvad du tror er sandt; du giver din mening til kende.

Forhåbentlig har du imidlertid oplevet at tage fejl. Du undersøgte en sag med rettidig omhu og tog derefter stilling til den. Men et par dage eller uger senere, fik du adgang til nye oplysninger, eller også blev dine formodninger simpelthen konfronteret med nogle konkrete, uafviselige erfaringer. Du var nødt til at medgive, at du havde taget fejl. Du havde dannet dig en mening, og din mening viste sig at være forkert. Dette er en helt og aldeles almindelig erfaring og ikke noget at skamme sig over; tværtimod er den værd at fejre og kan vel betegnes som læring; man bliver klogere. Erfaringen med at tage fejl giver desuden én indblik i noget, filosoffer er særligt interesserede i, nemlig "sandhed". For at kunne afsløre en fejltagelse er vi nødt til at finde ud af, hvad der er sandt om en given sag. Vi kunne godt diskutere dette i langt flere detaljer, men i den her sammenhæng er det nok at arbejde med en almindelig, lavpraktisk skelnen mellem sande og falske påstande. Viden er ikke "bare" meninger, det er meninger af en bestemt type og af særlig høj kvalitet. Viden hører til i den underafdeling af vores meninger, der ikke bare er meninger, men også er sande.

Men det, at de er sande, er ikke helt nok. Af og til danner vi os jo faktisk en helt rigtig mening om en sag og kan formulere sande påstande om den på basis af rene fordomme eller rygter. I konkrete tilfælde kan vores eneste grund til at mene noget være en lynhurtig bedømmelse, vi har foretaget på grundlag af helt irrelevante træk ved en person eller en situation; eller måske har vi ikke gjort andet end at stole på,

hvad nogen har fortalt os om indholdet af en bog eller detaljerne i en sag. Selv når den mening, vi har dannet os, er sand, kan vi ikke sige, at den er gyldig i akademisk forstand og kan ikke uden videre bruge den i en akademisk argumentation. Vi må konsekvent forestille os, at nogen spørger, hvorfor det er sandt, og konsekvent forestille os at give et seriøst og ærligt svar. Det er ikke nok, at vi har sande svar eller rigtige meninger, vi skal have gode grunde til at mene og sige, som vi gør. Og det er ikke bare for at sikre os, at vi har ret. Det er fordi, det er vores begrundelser, der giver andre et grundlag for at anvende vores påstande og anbefalinger i praksis og for at korrigere dem, hvis der viser sig at være behov for det. Selv den sandeste påstand må forankres i en kontekst for at være brugbar i akademisk forstand, og den kontekst skaber vi ved at begrunde vores meninger over for hinanden.

Viden i den forstand er altså meninger, der både siger noget sandt om virkeligheden og er velbegrundede. Fagfilosoffer vil her tilføje, at sagen selvfølgelig er langt mere kompleks, men de fleste vil medgive, at det er et godt sted at begynde. (Og det er derfor, definitionen dukker op i så mange introkurser og lærebøger i erkendelsesteori og videnskabsteori.) Når man spørger sig selv, om en bestemt påstand skal med i den artikel eller opgave, man er i gang med at skrive, må man overveje, om den udtrykker noget, man ved. Eller nærmere bestemt: Om man mener, at den er sand, og om man har god grund til at mene, at den er sand. Man skal således ikke nøjes med at stole på sin intuition, men man skal heller ikke nøjes med at nedfælde begrundede sandheder, man egentlig ikke selv tror på. Det gælder om at modstå den fristelse, det kan være at videregive, hvad man kunne kalde "publicérbare sandheder", ortodokse meninger. Så gør dig hellere den ekstra umage, det kræver, at gøre din viden til din egen, altså tage aktivt stilling til det, du skriver om. Med den form for ærlighed over for dig selv og dine fagfæller, lægger du en god stil.

Problemet med denne ellers ret gode definition af viden er, at den er filosofisk. Den synes at formode, at viden findes 'i hovedet' som en slags højere og renere sindstilstand, man må stræbe efter for enhver pris. De fleste af os kender eksempler på forskere eller andre, som har bekendt sig lige lovlig ivrigt til den forståelse af viden. De er fulde af 'sande, begrundede meninger' om tingene, som de imidlertid har svært ved at formulere for os andre, når der er brug for det. (Måske hævder de deres autoritet blot ved at påpege, at de faktisk har læst psykologi *i over syv år!*, som en velkendt komisk filmreplik lyder.) Det er en hjælpeløshed, der ofte bliver fortolket med barmhjertighed som endnu et tegn på, hvor vidende de er. Jeg ikke ude på at underminere dine fagfællers autoritet, men jeg vil helt klart foreslå, at du selv lægger en anden linje. Du skal ikke tro, at du ved noget om et emne, før du er i stand til at tale om det på en intelligent måde. På universitetet består viden ikke bare i et sæt

begrundede, sande meninger; viden indebærer evnen til at føre en faglig samtale med andre, der ved noget om sagen. Det handler ikke om at vinde enhver disput, men simpelthen om at deltage i diskussionerne på en troværdig måde.

Hvad vil det sige at blive fortrolig med samtalerne indenfor sit fagområde? Hvornår har vi mestret 'diskursen'? Vi kan måske begynde med at se på den pædagogiske talemåde, at "dumme spørgsmål findes ikke". Den fungerer uden tvivl godt i visse situationer, men reelt set er den selvfølgelig ikke sand. Alle har prøvet at stille et dumt spørgsmål. Alle har hørt andre mennesker stille dumme spørgsmål. I et fagfællesskab findes der faktisk spørgsmål, der ikke gør andet end at røbe, at man ikke er kvalificeret til at sige noget eller i hvert fald ikke har forberedt sig godt nok til lejligheden. Vi kender det i sin enkle form fra dage, hvor man ikke har læst dagens tekster forud for en undervisningstime. Enhver, der har læst dagens tekster, vil vide, at man ikke ville have spurgt på den måde, hvis man havde læst det samme stof hjemmefra. Det er det fælles grundlag af faglig viden, der afgør, om et spørgsmål er passende at stille, dvs. om spørgsmålet peger ind i en relevant og legitim samtale, som det er væsentligt at føre. Hvis man er en af dem, der ved noget, ved man, hvad der er væsentligt. Det lyder måske lidt barskt, og det er derfor vigtigt at huske, at det ikke er god samtaleskik at kalde andre menneskers spørgsmål dumme; god skik er snarere at føre diskussionen i en anden og mere frugtbar retning på en høflig måde, måske endda uden at spørgeren opdager, hvad der foregår.

Samtale er ikke altid nem, og det kan være en styrke, hvis deltagerne i samtalen har en fælles sans for humor, også i akademiske sammenhænge. Fagfæller deler jo en referenceramme, der tillader dem at lave ordspil eller fremmane et persongalleri, som udenforstående ikke vil forstå eller overhovedet bemærke. Fagfæller deler et repertoire af anekdoter og måske også en række mere eller mindre stereotype forestillinger om andre faggrene, som det kan være sjovt at lave indforståede referencer til. Humor er en grundlæggende del af det at være menneske, og humor finder derfor også ind på universitetet. Forelæsninger er ikke *standup acts*, og forskningsseminarer består af andet og mere end munter hyggesnak, men i kraft af det faglige fællesskab er humor altid en mulighed. At undlade at formulere en nærliggende sjov replik, er også en stil, man kan lægge, men også dét kræver sans for humor – og fortrolighed med faget.

Vores humor og dens rækkevidde er værd at nævne, fordi det at være fortrolig med sit fag også indebærer evnen til at bedømme, hvad det "ikke er i orden" at sige. Alle fag har et værdisæt, der giver mulighed eller risiko for at støde dem, man fører faglige samtaler med. Vi taler her om problemet med såkaldt politisk korrekthed, der

findes på alle fagområder, uanset hvor åbensindede de selv mener at være. Man vil kunne sige ting, som får én til at fremstå ikke uvidende, men fjendtligsindet. Og giver man udtryk for fjendtlighed, vil man blive betragtet som en, der så alligevel ikke var "fagfælle" eller "én af vor egne"; man vil blive betragtet som én, der ikke hører til, fordi ens moral ikke stemmer overens med fællesskabets. Denne retoriske begrænsning har haft alvorlige konsekvenser for en del akademikere (nogle med stor offentlig bevågenhed, andre ikke) og er en faktor, man er nødt til at forholde sig til.

Det kunne lyde som en opfordring til at holde sig fra kontroversielle emner. Men lad os genkalde os historien om Ronja Røverdatter: Da hun bliver teenager, får hun lov til at udforske skoven omkring røverborgen på egen hånd, og hendes far, Mattis, der elsker hende højt og bekymrer sig umådeligt om hendes ve og vel, advarer hende imod de farer, der lurer derude. "Du skal tage dig i agt nede ved floden," formaner han hende, for det er jo et farligt sted. "Og du skal også tage dig i agt ved Helvedesgabet," som selvsagt også volder farer. Men får det vores heltinde til at holde sig væk fra floden? Og på sikker afstand af Helvedesgabet? Selvfølgelig ikke. Hun går straks ned til flodbredden og løber rundt og "tager sig i agt" dernede. Og hun går op til Helvedesgabet, og faktisk springer hun hen over gabet, frem og tilbage. Hvis man skal "tage sig i agt" et sted, må man gå derhen, tænker hun. Jeg vil mene, at dette også er det helt rigtige at gøre, når vi afsøger grænserne for det anstødelige inden for vores fagområder. Det kan være reelt risikabelt at deltage i faglige diskussioner, men det giver os nogle vigtige erfaringer at tage diskussionerne alligevel, så det skal vi selvfølgelig gøre. Men tag dig endelig i agt!

For at udvikle den evne har man brug for hjælp fra gode venner og måske også fra nogle venlige fremmede. Man skal nemlig huske, at ligesom det ikke er nogen stor kunst at kalde et spørgsmål dumt, er det heller ikke specielt flot bare at blive personligt fornærmet eller for den sags skyld at fornærme andre. At vise sin fortrolighed med faget handler i den her sammenhæng om at kunne provokere på en konstruktiv måde, så man kan føre en samtale igennem kontroversielt terræn og lande et sted, hvor man stadig kan være venner eller i hvert fald fagfæller, og hvor alle er blevet lidt klogere. Vi skal tillade hinanden at tage fejl og fortolke hinandens intentioner med velvilje, men vi skal også være i stand til komme med indvendinger over for det sprog, vore fagfæller bruger, og de tanker, de præsenterer os for. Uenigheder kan kun overkommes, hvis de formuleres eksplicit, og hvis vi er både ærlige og venlige, kan vi hjælpe hinanden med at udvikle netop den kunst. Dermed bliver vi ikke bare klogere, men også bedre mennesker. Konfutse sagde, at "den største lærdom består i at betragte med ømhed, hvordan mennesker udvikler sig". Det er den holdning, jeg anbefaler at indtage i faglige diskussioner.

Og nu til den nedskrevne side af sagen. Vi kender alle sammen mennesker, der er gode til at tage stilling til tingene, og som kan uddybe deres standpunkter grundigt og længe, hvis de får lov til det. Men en del af dem har ikke desto mindre svært ved at få formuleret deres tanker skriftligt. Det er derfor, jeg anbefaler, at man først stiller sig tilfreds med sin akademiske praksis, når man også mestrer et tredje element af den kompetence, det er, at vide noget om noget. Man skal kunne skrive, og jeg vil langt mere konkret hævde, at for at vide noget på universitetet, må man være i stand til at skrive et sammenhængende prosaafsnit om det.

Som jeg også sagde i begyndelsen, er afsnittet den vigtigste enhed, når man skriver (mens man studerer sit fag) på universitetet, og det er en enhed, der kan beskrives ret præcist. Forskere samler deres tanker i afsnit, der generelt set består af mindst seks sætninger og højst 200 ord. Hvert afsnit siger én ting, der er formuleret i det, vi kalder afsnittets nøglesætning, og som afsnittet derefter enten underbygger, uddyber eller forsvarer. Hvilke af de tre greb, der skal i spil, afgøres af, hvordan læseren må formodes at reagere på den påstand, der fremføres. Hvis læseren vil finde påstanden svær at tro på, skal den understøttes med belæg. Hvis læseren vil finde påstanden svær at forstå, skal afsnittet uddybe, hvordan påstanden skal forstås. Eller hvis læseren snarere vil finde påstanden svær at tilslutte sig, skal afsnittet forsvare påstanden over for læserens indvendinger. Læg mærke til, at i alle tre tilfælde besvares spørgsmålet "Hvordan skal jeg skrive dette afsnit?" med et andet spørgsmål, nemlig: "Hvem skal læse det?" Eller måske er det bedre at spørge: "Hvad ved læseren allerede?"

Her skal man igen huske på, at ens læser er en fagfælle: en medstuderende eller fagkollega. Derfor har man en ret god ide om, hvordan de vil reagere. Måske ved læseren simpelthen ikke, at det, du skriver, er sandt. Og derfor skal du begrunde, hvorfor du mener, det er sandt. Det kan du gøre ved at referere til troværdige kilder, der belyser den organisation, det land eller den region, du har arbejdet med, eller beskriver den historiske eller politiske side af den praksis, du har undersøgt. Eller måske begrundes påstanden ved at trække på dine egne data for at understøtte dine konklusioner. Uanset hvad, så er du nødt til at trække på kilder, din læser vil være tilbøjelig til at stole på, enten fordi de forfattere, du citerer, har en høj troværdighed, eller fordi du får demonstreret, at du har været omhyggelig, da du indsamlede og behandlede dit stof. Læserne skal gerne finde din påstand mere pålidelig og sandsynlig, når de har læst dit afsnit, end de ville have gjort, hvis du havde fremført den uden videre. Kort sagt skal afsnittet stå stærkere end nøglesætningen.

Men måske er læserne slet ikke i tvivl om, at det, du siger, er sandt; de har bare svært ved at forstå det. Måske fordi du skriver om fremmedartede praksisformer, eksotiske lokaliteter eller indviklede begreber. Eller også vil læseren bare gerne vide lidt mere præcist, hvad du mener. Det behov opstår ofte, når man skriver om teorier og metoder. Her trækker man typisk på begreber, ens fagfæller kender, men som kræver nærmere forklaring i relation til den konkrete undersøgelse, man har lavet. Det kan være, at du i et teoriafsnit skal uddybe, hvilken rolle et velkendt begreb som "kognitiv rammesætning" har spillet for udarbejdelsen af dit kodningskema. Eller måske ved læseren af dit metodeafsnit godt, hvad et "semi-struktureret interview" er, men vil gerne vide, hvordan din egen interviewguide konkret blev udformet, eller hvordan de konkrete interviewtemaer blev udvalgt. Det kan også være, du skal præsentere et begreb, læseren ikke kan formodes at kende i forvejen. I alle tilfælde er det din opgave at uddybe, og den opgave er forholdsvis enkel og ligetil.

Endelig kan det være, at læseren hverken har svært ved at tro på eller forstå, hvad du siger. Måske har læseren allerede taget stilling til den påstand, du fremfører, og afgjort, at den er forkert. I så fald er du nødt til at forsvare påstanden og komme læserens indvendinger i møde. Selvom man naturligvis skal tilstræbe at være overbevisende, skal man være realistisk og ikke her regne med at ændre læserens holdning. Den slags afsnit skrives som regel for at anerkende en uenighed, der formentlig vil bestå også efter endt læsning. (Selv de læsere, der er enige med én, vil i den situation foretrække, at påstanden bliver forsvaret frem for at blive underbygget eller uddybet.) Det er et grundvilkår, når man deltager i en diskussion, at visse af vores standpunkter ikke deles af alle. Hvis du skriver som om, der ikke er noget at diskutere, ingen anden fornuftig position at indtage, så vil din tekst virke enten naiv eller snæversynet. Måske kan det være en trøst at minde sig selv om, at det typisk kun tager ét minut at læse et afsnit. Ville jeg på bare ét minut kunne overbevise dig om, at der er noget, du har misforstået?

Et grundtema er ved at tage form nu. Man kan ikke vælge sin retoriske tilgang til en skriveopgave uden at tænke på sin læser. Det er ikke din påstand i sig selv, der kræver at blive underbygget; det er læseren, der kræver det af din påstand. Når du skriver din tekst, konstruerer du denne "krævende" læser eller bare et billede af vedkommende – det er den læser, Wayne Booth kalder "den implicitte læser". Dine faktiske læsere behøver ikke at identificere sig med den implicitte læser, men de er nødt til at kunne respektere den læser, din tekst sætter dem i bås med; de er nødt til at respektere den læsning, de så at sige bliver impliceret i. Booth skriver også om, hvordan enhver tekst indeholder en etik, fordi den viser os, hvilke venner vi "holder

os”, og om de er ”godt selskab”. En tekst leder altid efter nogen, der vil forstå den. Måske er det derfor, Virginia Woolf ganske enkelt kunne sige, at ”hvis man ved, hvem man skriver til, så ved man, hvordan man skriver.” Så husk, at i hvert af de afsnit, du skriver, søger du din læsers selskab.

At ”være god til at skrive” kan forstås på to måder, der begge er vigtige. Hvis man siger, at en kollega skriver godt, kan det betyde, at man sætter pris på hendes gode tekster, altså på resultatet af hendes arbejde. Men det kan også betyde, at hun skriver ubesværet og har nogle gode arbejdsvaner. Bliver man kaldt en god skribent, handler det typisk om god stil, men det kan også betyde, at man har en velfungerende skrivepraksis. Sondringen er vigtig at holde sig for øje, når man tager stilling til sit eget skrivehåndværk.

Godt skrivehåndværk skal naturligvis være synligt på tekstens overflade. Hvis det, du skriver, ikke i sidste ende får formidlet dine tanker, er det svært at betegne det som vellykket. Og om dit skrivehåndværk er vellykket i den forstand, ved du egentlig først, når du får tilbagemeldinger fra dine læsere. (Når du faktisk får respons, så husk at læg mærke til, om læsernes reaktioner skyldes dine standpunkter eller dit skrivehåndværk. Hvis læserne ikke bryder sig om dine meninger, men teksten faktisk formidler, hvad du mener, er der muligvis ikke noget galt med din stil.) Men også før din tekst bliver læst af nogen, skal du gerne selv være i stand til at bedømme kvaliteten af det, du skriver. Sørg for at træne dit blik for grammatiske og stilistiske fejlgreb. Læs endelig din egen tekst højt. Og husk at være opmærksom på, hvordan dit skrivehåndværk med tiden bliver bedre; du skal lære at lægge mærke til det. Som akademikere skriver vi en masse, og det skulle gerne vise sig lige så tydeligt i vores tekster, som når en sportsudøvers regelmæssige træning viser sig i hans bevægelser.

Så hvordan kan det gøres i praksis? Den grundlæggende tanke er, at du hver dag sidst på dagen beslutter dig for, hvad du vil sige om en sag, og at du den følgende dag på et bestemt tidspunkt sætter dig ned og skriver et godt, klart afsnit, der siger lige præcis det. Brug 18 eller 27 minutter på at skrive med fuldt overlæg, det vil sige med et veldefineret mål og med midler, du allerede har til rådighed. Du skal sigte efter at underbygge, uddybe eller forsvare en enkelt påstand og bruge mindst seks sætninger og højst 200 ord på det. Det er lige så let (eller lige så svært) som at blive god til at løbe 5 kilometer i skiftende terræn på 25 minutter. Om det vil lykkes, eller hvor meget det vil kræve af dig, er der ikke noget mystik i. Og frem for alt vil der heller ikke være noget mystik i, om du vil gøre håndværksmæssige fremskridt; du vil uvægerligt komme i bedre form.

En god skribent er en skribent, der kan gøre effektiv brug af 20 eller 30 minutter (med en kort pause indlagt undervejs) til at skrive et afsnit. En god skribent er derfor også en skribent, der kan beslutte sig for, hvad han vil skrive om; der er trods alt ingen kompetence, der uden videre kan bruges til hvad som helst. En god sportsudøver ved, hvilken bane hun skal træde ind på, og hvilket plan hun ikke skal bevæge sig op på. En god musiker ved, hvilken scene der er den rigtige. En god kirurg lægger ikke et snit hvor som helst på hvilken som helst krop. På samme måde ved gode skribenter, hvilke emner de skal skrive om, og hvem deres læsere er, og hvilke emner og læsere det er bedst at overlade til andre skribenter. Hvad jeg sætter som grundstandard her, er at kunne skrive et velfungerende prosaafsnit på under en halv time. Inden for ethvert fagfelt er det en evne, der er virkelig god at have.

Og det betyder, at det er en evne, det er værd at investere kræfter i at udvikle. På nuværende tidspunkt står det vist klart, hvilke kræfter det er, der skal investeres. Du kan se det for dig. Ved slutningen af din arbejdsdag, fem dage om ugen, for eksempel i otte uger, skal du vælge noget, du ved, og formulere en god, klar sætning, der udtrykker det, sådan som du ville udtrykke det over for en gruppe fagfæller. Næste morgen sætter du dig i enten 18 eller 27 minutter og skriver et afsnit. Hold 2-3 minutters pause bagefter, og lad så ellers dagen fortsætte. Tænk ikke for meget over det. Bare gør det, og gør så alt det andet, du har på programmet den dag. Mærk, at du skriver, og bemærk, at du bliver bedre til det. Du bliver erfaren undervejs, og man kan godt sige, at det er sådan, godt skrivehåndværk føles.

21/08/2019